

Пета министарска конференција о животној средини и здрављу

"Заштита здравља деце у променљивом окружењу"

Парма, Италија, 10-12. март 2010. године

EUR/55934/5.1 рев. 2

11. март 2010. године

100604

Оригинал: енглески

Парма декларација о животној средини и здрављу

1. Ми, министри и представници држава чланица Европског региона Светске здравствене организације (СЗО) надлежни за здравље и животну средину, са Регионалним директором СЗО за Европу, у присуству европских повереника за здравље и потрошачку политику, као и животну средину, извршног секретара Економске комисије Уједињених нација за Европу (UNECE) и регионалног директора Програма Уједињених нација за животну средину (УНЕП) за Европу, окупили смо се у Парми, у Италији, од 10. до 12. марта 2010. године, како би се суочили са кључним изазовима нашег времена у области животне средине и здравља.
2. Ослањајући се на темеље постављене до сада у европском процесу у области животне средине и здравља, повећаћемо напоре да спроведемо обавезе утврђене током претходних министарских конференција СЗО, нарочито оне утврђене у Акционом плану за животну средину и здравље деце у Европи (СЕНАРЕ).
3. Посвећени смо деловању у погледу кључних изазова нашег времена у области животне средине и здравља. То укључује:
 - a. утицај климатских промена на здравље и животну средину и средње политике;
 - b. здравствене ризике по децу и друге осетљиве групе које носе лоши услови животне средине, рада и живота (нарочито недостатак воде и санитарија);
 - c. социо-економске и родне неједнакости у животној средини и здрављу људи, појачане финансијском кризом;
 - d. оптерећење које носе незаразне болести, нарочито у мери у којој је могуће умањити га путем одговарајућих политика у областима као што су урбани развој, транспорт, безбедност намирница и исхрана, као и животно и радно окружење;
 - e. питања која носе трајне штетне хемикалије које нарушавају ендокрини систем и таложе се у организму и (нано)честице; као и нова питања и питања у настајању; и
 - f. недостатак ресурса у деловима Европског региона СЗО.
4. Радићемо на овим изазовима путем успостављања или јачања постојећих механизма или структура које могу да обезбеде делотворно спровођење, промовисања локалне активности и осигурања активног учешћа у европском процесу у области животне средине и здравља. Препознајући да су економски аргументи све важнији за развој поузданих политика, обратићемо посебну

пажњу на поспешивање стратешких партнерстава и мрежа, да би питања животне средине и здравља била боље интегрисана у политике свих сектора. Позивамо ове секторе и релевантне организације да ближе сарађују са нама како би се обезбедила здрава животна средина.

5. Појачаћемо напоре да се развије, унапреди и спроведе законодавство у области здравља и животне средине и да се према потребама настави реформа здравственог система, нарочито у новим независним државама и земљама југоисточне Европе, усмерена на оптимизацију, унапређење и јачање учинка јавноздравствених служби и служби усмерених на животну средину.
6. Обезбедићемо да се учешће младих поспеши у свим државама чланицама, како на националном, тако и на међународном нивоу, путем пружања помоћи, ресурса и обуке неопходних за смислено и одрживо укључивање у све аспекте процеса.
7. Заступаћемо улагање у одрживе и еколошке технологије које промовишу здравље, наглашавајући могућности које отварају те активности, као што су енергетски ефикасне здравствене услуге и зелена радна места.
8. Подстичемо међународне актере, укључујући међународне финансијске институције, као и Европску комисију, да понуде додатну научну, политичку, техничку и финансијску помоћ како би допринели успостављању делотворних механизма и јачању капацитета за смањење излагања ризицима из животне средине и последицима утицаја на здравље у Региону.
9. Позивамо Регионалну канцеларију СЗО за Европу, Европску комисију, UNECE, УНЕП и све остале partnere да појачају сарадњу како би се осигурао напредак у спровођењу животне средине и здравља у Европском региону СЗО.
10. Подржавамо и спроводићемо "Обавезе за поступање" и циљеве и резултате наведене у том документу. Тај документ представља саставни део ове Декларације.
11. Подржавамо институционални оквир описан у документу "Европски процес у области животне средине и здравља (2010-2016. године): Институционални оквир". Похваљујемо израженију политичку улогу Европског министарског одбора за животну средину и здравље и наставићемо са спровођењем путем Радне групе за животну средину и здравље, а Министарски одбор ће на годишњем нивоу извештавати Регионални одбор СЗО за Европу и UNECE Комитет за политике животне средине.
12. Прихватимо да се поново састанемо на Шестој европској министарској конференцији о животној средини и здрављу 2016. године.
13. Ми, министар здравља и министар животне средине, земље и мора Италије, у име свих министара здравља и животне средине у Европском региону СЗО, заједно са регионалним директором СЗО за Европу и у присуству европских повереника за здравље и животну средину, извршног секретара UNECE и осталих партнера, овим у потпуности усвајамо обавезе утврђене овом Декларацијом.

(ПОТПИС)

Министар здравља, Италија
Ко-председавајући

(ПОТПИС)

Министар животне средине,
Италија
Ко-председавајући

(ПОТПИС)

Регионални директор
Регионална канцеларија СЗО
за Европу

Пета министарска конференција о животној средини и здрављу

"Заштита здравља деце у променљивом окружењу"

Парма, Италија, 10-12. март 2010. године

EUR/55934/5.2 рев 2
11. март 2010. године
100105
Оригинал: енглески

Обавезе за поступање

Ослањајући се на темеље утврђене до сада европским процесом у области животне средине и здравља, укључујући нарочито Четврту министарску конференцију о животној средини и здрављу и Међувладин средњорочни преглед одржан у Бечу у јуну 2007. године, повећаћемо напоре на решавању кључних изазова нашег времена у области животне средине и здравља, укључујући климатске промене, нова питања и последице економске кризе, и потврђујемо нашу посвећеност сарадњи у различитим секторима.

Препознајемо успостављене политичке процесе којима се обезбеђује здрава животна средина за децу, укључујући све сродне процесе Уједињених нација, друге министарске конференције СЗО, као и законодавство Европске уније и разматрања Групе осам индустријализованих нација из 2009. године (Г8), као алате за даље спровођење.¹

Нарочито узимамо у обзир Декларацију Шесте министарске конференције "Животна средина за Европу" Талинске повеље СЗО о здравственим системима, здрављу и богатству² и Декларацију Европске уније о здрављу у свим политикама.

А. Заштита здравља деце

1. Поново потврђујемо нашу посвећеност приоритизованим активностима у оквиру регионалних приоритетних циљева (РПЦ) у Акционом плану за животну средину и здравље деце у Европи (СЕНАРЕ) као што је наведено у даљем тексту.

¹ Турска изјављује да се не сматра обавезана обавезама и гаранцијама у ставовима који се односе на међународне споразуме, конвенције или протоколе за које није потписница, односно Протокола о води и здрављу уз Конвенцију о заштити и коришћењу прекограничних водотокова и међународних језера из 1992. године и Протокола уз Конвенцију о далекосежном прекограничном загађењу ваздуха из 1979. године, осим Протокола о дугорочном финансирању кооперативног програма за праћење и оцену далекометног преноса загађивача ваздуха у Европи из 1984. године.

² У оквиру политичког и институционалног оквира сваке земље, здравствени систем је скуп свих јавних и приватних организација, институција и ресурса обавезаних да унапреде, одржавају или поврате здравље. Здравствени системи обухватају и личне и популационе услуге, као и активности којима се утиче на политике и активности у другим секторима ради решавања друштвених, еколошких и економских детерминанти здравља.

Настојаћемо да остваримо циљеве из РПЦ утврђене у даљем тексту.

Регионални приоритетни циљ 1 **Обезбеђивање јавног здравља унапређењем приступа безбедној води и санитаријама**

- i. Искористићемо приступ и одредбе Протокола о води и здрављу³ као образложење и прогресиван алат за развој интегрисаних политика у области управљања водним ресурсима и здрављем, решавања изазова у безбедном пружању услуга снабдевања водом које носе климатске промене, са јасним општим и специфичним циљевима, радећи у партнерству са свим укљученим секторима.
- ii. Настојаћемо да обезбедимо сваком детету приступ безбедној води и санитаријама у домовима, центрима за бригу о деци, вртићима, школама, здравственим установама и водним окружењима за јавну рекреацију до 2020. године и да ревитализујемо хигијенске праксе.

Регионални приоритетни циљ 2 **Решавање гојазности и повреда путем безбедних окружења, физичке активности и здраве исхране**

- i. Спровешћемо релевантне делове обавеза утврђених Амстердамском декларацијом са Трећег самита на високом нивоу Пан-европског програма за транспорт, здравље и животну средину (THE PER).
- ii. Интегрисаћемо потребе деце у планирање и пројектовање насеља, смештаја, здравствених установа, планова за мобилност и транспортне инфраструктуре. За тај циљ користићемо процене утицаја на здравље, живот и стратешке процене и развићемо и прилагодити релевантне прописе, политике и смернице, и спровести неопходне мере.
- iii. Радићемо у партнерству са локалним, регионалним и националним органима како би заступали активности за супротстављање негативним последицама ширења градских подручја које доводе до социо-економских, здравствених, као и последица по животну средину.
- iv. Циљ нам је да до 2020. године сваком детету обезбедимо приступ здравој и безбедној животној средини и окружењу за свакодневни живот у ком могу да пешаче или возе бицикл до вртића и школа, и до зелених простора у којима могу да се играју и баве физичким активностима. Намера у томе нам је да спречимо повреде спровођењем делотворних мера и промовисањем безбедности производа.
- v. Спровешћемо Европски акциони план СЗО за намирнице и политике исхране (2007-2012. године), нарочито путем унапређења нутритивног квалитета obroка у школама, и подржати локалну производњу и потрошњу хране, у случајевима у којима то може да смањи утицај на животну средину и здравље.

Регионални приоритетни циљ 3 **Спречавање болести путем унапређења квалитета ваздуха у затвореним и отвореним просторима**

³ Протокол о води и здрављу уз Конвенцију о заштити и коришћењу прекограничних водотокова и међународних језера из 1992. године.

- i. Искористићемо приступ и одредбе протокола уз Конвенцију о далекометном прекограничном загађењу ваздуха из 1979. године и подржаћемо његово ревидирање, по потреби. Наставићемо и унапредићемо наше напоре да се смањи учесталост акутних и хроничних респираторних болести путем смањења излагања ултрафиним честицама и другим прашкастим материјама, нарочито из индустрије, транспорта и сагоревања у домаћинствима, као и озона у нивоу тла, у складу са смерницама за квалитет ваздуха СЗО. Појачаћемо програме за праћење, контролу и информисање, укључујући оне који се односе на горива коришћена у транспорту и домаћинствима.
- ii. Развићемо одговарајуће хоризонталне политике и прописе који могу да доведу до стратешких промена како би се смањило загађење у затвореним просторима и обезбедићемо подстицаје и прилике да би се обезбедило да грађани имају приступ одрживим, чистим и здравим решењима за енергију у домаћинствима и јавним просторима.
- iii. Циљ нам је да сваком детету обезбедимо здраво затворено окружење у објектима за бригу о деци, вртићима, школама и јавним просторима за рекреацију, спроводећи смернице СЗО за квалитет ваздуха у затвореним просторима и, вођени Оквирном конвенцијом о контроли дувана, осигуравајући да су та окружења без дуванског дима до 2015. године.

Регионални приоритетни циљ 4 Спречавање болести које настају из хемијског, биолошког и физичког окружења

- i. Искористићемо приступ и одредбе релевантних међународних споразума.⁴ Допринећемо Стратешком приступу за међународно управљање хемикалијама (SAICM) и развоју глобалног правног инструмента за живу.
- ii. Циљ нам је да свако дете заштитимо од ризика које носи излагање штетним супстанцама и препаратима, са усмерењем на труднице и дојиле и места на којима живе, уче и играју се деца. Утврдићемо те ризике и уклонити их у мери у којој је то могуће до 2015. године.
- iii. Поступићемо по питању утврђених ризика излагања карциногенима, мутагенима и репродуктивним токсикантима, укључујући радон, ултраљубичасто зрачење, азбест и ендокрине дисрупторе, и захтевати од других актера да поступе исто. Нарочито ћемо, уколико то већ нисмо учинили, до 2015. године развити националне програме за уклањање болести везаних за азбест у сарадњи са СЗО и МОП.
- iv. Позивамо на више истраживања потенцијално негативних ефеката трајних, ендокрино дисруптивних и био-акумулирајућих хемикалија и њихових комбинација, као и на проналажење безбеднијих алтернатива. Такође позивамо на више истраживања у области коришћења наночестица у производима и наноматеријалима, као и електромагнетних поља, како би се оценило евентуално штетно излагање. Развићемо и користити унапређене методе процене здравствених ризика и предности.

⁴ Као што је Базелска конвенција о контроли прекограничног кретања опасног отпада и његовог одлагања, Ротердамска конвенција о поступку претходног информисања за одређене опасне хемикалије и пестициде у међународном промету и Стокхолмска конвенција о трајним органским загађивачима, као и протоколи о тешким металима и трајним органским загађивачима уз Конвенцију о далекометном прекограничном загађењу ваздуха из 1979. године.

- v. Позивамо све актере да сарађују како би се смањило излагање деце буци, укључујући буку из личних електронских уређаја, рекреације и саобраћаја, нарочито у стамбеним подручјима, центрима за бригу о деци, вртићима, школама и јавним просторима за рекреацију. Позивамо и нудимо помоћ СЗО да развије одговарајуће смернице о буци.
- vi. Обратићемо посебну пажњу на рад и искоришћавање деце као једно од главних окружења за излагање релевантним ризицима, а нарочито опасним хемикалијама и физичким узроцима стреса.

Б. Заштита здравља и животне средине од климатских промена

2. Посвећени смо заштити здравља и благостања, природних ресурса и екосистема и промовисању здравствене једнакости, здравствене сигурности и здраве животне средине у окружењу климе која се мења. Узимајући у обзир текући рад у оквиру Оквирне конвенције Уједињених нација о климатским променама и препознајући под-регионалне, социо-економске, родне и старосне варијације, ми ћемо:

- i. интегрисати здравствена питања у све мере, политике и стратегије ублажавања последица и прилагођавања на климатске промене на свим нивоима и у свим секторима. Проценићемо, спречити и решавати све негативне здравствене последице таквих политика путем, на пример, јачања промоције здравља у политикама заштите животне средине;
- ii. јачати здравствене системе и системе за социјалну заштиту и животну средину ради унапређења њиховог правовременог одговора на климатске промене, на пример на екстремне временске услове и топлотне таласе. Нарочито ћемо заштити снабдевање водом и обезбеђивање санитарија и безбедних намирница путем одговарајућих мера превентиве, припреме и прилагођавања;
- iii. развити и јачати системе за надзор ради раног упозоравања и припремљености на екстремне временске услове и избијање болести, на пример болести које носе вектори, на вези животиња-човек-екосистем, по потреби;
- iv. развити и спровести образовне и програме подизања свести јавности у вези са климатским променама и здрављем ради подстицања здравог, енергетски ефикасног понашања у свим окружењима и обезбеђивања информација о приликама за интервенције ублажавања последица и прилагођавања, са посебним усмерењем на осетљиве групе и под-регионе;
- v. сарађивати како би се повећао допринос здравственог сектора смањењу емисија гасова стаклене баште и јачала његова предводничка позиција у енергетски и ресурсно ефикасном управљању, као и да би се подстакли остали сектори, као што је прехранбени сектор, да учине исто;
- vi. подстицати истраживање и развој, на пример алатима за предвиђање утицаја климе на здравље, утврђивање здравствене угрожености и развој одговарајућих мера за ублажавања последица и прилагођавање.

3. Позивамо Регионалну канцеларију СЗО за Европу да разговара са Европском комисијом, Европском агенцијом за животну средину, Економском комисијом Уједињених нација за Европу, Програмом Уједињених нација за животну средину и другим партнерима о успостављању европских информационих платформи за систематску размену најбољих пракси, истраживања, података, информација, технологија и алата усмерених на здравље на свим нивоима.

4. Поздрављамо регионални оквир за активности под насловом *Заштита здравља*

у окружењу под изазовом климатских промена. Препоручујемо да се приступи описани у њему искористе за подршку активностима у овој области.

В. Укључивање деце, младих и других заинтересованих страна

5. Обезбедићемо поспешивање учешћа младих у националним, као и међународним процесима у свим државама чланицама обезбеђивањем помоћи, одговарајућих ресурса и неопходне обуке, и путем давања могућности за сврсисходно укључивање.
6. Повећаћемо сарадњу са локалним и под-националним властима, међувладиним и невладиним организацијама, пословном заједницом, синдикатима, стручним удружењима и научном заједницом, користећи њихово искуство и знање ради остваривања најбољих могућих резултата.
7. Позивамо пословну заједницу да се бави изазовима утврђених овим обавезама, на пример путем релевантних корпоративних или секторских програма.
8. Настојаћемо да унапредимо познавање питања животне средине и здравља и да изградимо капацитете свих стручних лица, са посебним нагласком на здравствене раднике и стручна лица која воде рачуна о деци.

Г. Знање и алати за доношење и спровођење политика

9. Подржавамо развој Европског информационог система за животну средину и здравље (ENHIS). Позивамо Регионалну канцеларију СЗО за Европу, као и Европску комисију и Европску агенцију за животну средину да наставе да пружају помоћ државама чланицама у развоју међународних упоредивих показатеља и да помогну у тумачењу и практичној примени релевантних резултата истраживања.
10. Подстичемо све релевантне међународне организације да додатно развију заједничке алате и смернице за решавање економских утицаја еколошких фактора ризика по здравље, укључујући цену неактивности, тиме поспешујући развој и примену законских инструмената.
11. Допринећемо развоју конзистентног и рационалног приступа људском биомониторингу као комплементарном алату за помоћ мерама у области јавног здравља и животне средине заснованим на подацима, укључујући подизање свести за превентивне активности.
12. Препознајемо доприносе, закључке и препоруке Међународног јавноздравственог симпозијума о истраживању у области животне средине и здравља одржаног у Мадриду у октобру 2008. године. Прихватимо да обезбедимо подршку за интердисциплинарна истраживања у складу са стратешким циљевима ове декларације и да унапредимо развој утврђених алата,⁵ укључујући процену здравственог утицаја. Искористићемо постојеће информације за доношење политика и по потреби применити начело предострожности, нарочито у погледу нових питања и питања у настајању.
13. Потврђујемо потребу за учешћем јавности у заинтересованих страна у решавању питања животне средине и здравља. Развићемо и спровести иницијативе о перцепцији и процени ризика, управљању и комуникацији.

⁵ Као што је Протокол о стратешкој процени утицаја на животну средину уз Конвенцију о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту.